

Адәймаджы Барты Әхсәнад: Адәймаджы Барты Әппәтиумәйаг Деклараци.

Ист әрцыд ИНО-йы Генералон Ассамблейы 1948 азы 10 декабры.

РАЗДЫРД.

Нәй рохуаты уадзән әппәт дзылләджын бинонты уәнгтән сә намысән аргъ скәнын, стәй се 'мхуызон әмә әнәхицәнгәнгә бартә, кәй сты сәрибардзинад, рәстдзинад әмә әппәтиумәйаг сабырдзинады бындур; әмә нәй рохуаты уадзән, әнәрвәссондзинад әмә ницәмәдард кәй әркодтой варварон актәм, кәцытә хыгдарынц адәймаджы намыс, әмә ахәм дунейы арәзт, кәцыйы адәмән уыдзән дзырды бар әмә уыдзысты хицән тас әмә мәгуырдынадәй, хъуыстгонд у куыд адәмы styr тырнынад; әмә нәй рохуаты уадзән, әнәмәнг хъәуы, цмәй адәймаджы бартә хъахъәд цәуой закъоны тыхәй, цәмәй адәймаг йәхәдәг ма 'рхауа ахәм уавәрмә әмә ма сыста әфхәрды ныхмә, әмә нәй рохуаты уадзән, хъуамә әххуысгонд цәуа адәмты 'хсән хәлардзинад рәзынән; әмә хъусдардмә исгәйә, Иугонд Нациты адәмтә кәй бафидар кодтой Уставы сә уырнынад адәймаджы бындурон бартәм, адәймаджы намысы аргъадмә, сылгоймаг әмә нәлгоймаджы әмбарадмә, әмә бауынаффә кодтой социалон прогресс әмә царды хуыздәр кәнынән сәрибар уәвгәйә әххуыс кәнын; әмә нәй рохуаты уадзән, пәддзахәдтә-уәнгтә, кәй бавәрдтой ныфс ахъаз кәнын, Иугонд Нациты Организациимә кусгәйә, әппәтиумәйаг аргъгәнынад әмә адәймаджы бындурон бартә фидар кәнынән әххуыс кәнын. Нәй рохуаты уадзән, ацы бартән кәй ис styr нысаниуәг ацы хәс сәххәст кәнынән. Генералон Асамблей расидтис ацы деклараци куыд хәсләвәрд, кәцы хъуамә әххәст кәной әппәт адәмтә әмә пәддзахәдтә, цәмәй алы адәймаг әмә әхсәнады уәнг дәр әппындзух рухсад әмә ахуырадмә тыргәйә, әххуыс кәной ацы бартә хъахъәнынән, әмә сә парохат кәной куыд Организацийы пәддзахәдты әмә адәмты 'хсән, афтә уыцы териториты адәмы 'хсән, кәцытә сты сә юрисдикцийы.

УАЦ 1.

Адәймәгтә се 'ппәт дәр райгуырынц сәрибарәй әмә әмхуызонәй сә барты. Уыдон әххәст сты зонд әмә намысәй, әмә кәрәдзийән хъуамә уой әфсымәрты хуызән.

УАЦ 2

Алы адәймагән дәр хъуамә уой әппәт бартә әмә сәрибарадтә, ацы Декларацимә гәсгә, әнә исты хицәндзинәдтәй, ома, адәмышаттмә зондахастытә, националон кәнә социалон равзәрд, мулкон мыггагон кәнә әндәр уавәры.

Уымәй уәлдай, нәй хицән кәнән политикон, барадон кәнә әхсәнадәмон бындурыл уыцы пәддзахад, кәцымә хауы адәймаг, цавәрфәнды пәддзахад дәр уәд.

УАЦ 3

Алы адәймагән дәр ис бар цәрынән, сәрибар әмә хи әдасдзинадән.

УАЦ 4.

Хъуамә мачи уа цагъар әмә уацары; цагъар әмә цагъайрәгты уәйгәнынадән бар нәй сә алы хуызты дәр.

УАЦ 5.

Хъуамә тухәнәй макәй марой, макәй намыс хъуамә уа әфхәрд әмә хыгдард.

УАЦ 6.

Алы адәймагән дәр, кәм фәнды уәд, ис барадон хъахъәнынад.

УАЦ 7.

Адәм се `ппәтдәр закъоны раз сты әмхуызон әмә сын ис бар, цәмәй сә закъон хъахъәна әмхуызондәй. Се `ппәтән ис бар, закъонмә гәсгә сәхи дискриминацийә бахъахъәнынән, кәцы халы ацы Декларацийы әгъдәуттә.

УАЦ 8.

Алы адәймагән дәр ис бар әнтысджытәй йә бартә бахъахъәнын тәрхондоны, уыцы бартә йын ләвәрд сты закъон әмә конституцийә.

УАЦ 9.

Хъуамә мачи уа әвәндонәй ахст кәнә тард.

УАЦ 10.

Алы адәймагән дәр йә бартә әмә йә хәстә, стәй йә аххосаджы растдзинад сбәрәг кәнынән ис бартә

æппæт æмхуызонады бындырыл, цæмæй йæ хъуыддагмæ каст цæуа хъуыстгондæй æмæ æппæт рæстдзинады домæнтимæ æнæдæлбар æмæ рæстдзæвин тæрхондоны.

УАЦ 11.

Алы адæймаг дæр, исты фыдракæнды аххосджын, йæ бартæм гæсгæ гæу аххосджын, цалынмæ йæ аххос закъонмæ гæсгæ тæрхондоны рабарæг уа, уæдмæ; уым дæр ын лæвæрд цæуы хъахъхъæнынад.

Хъуамæ макæмæн æрцæуа тæрхонгонд, фыдракæндыл нымæд цы нæ цæуы, уыцы фыдракæнды тыххæй, националон закъон кæнæ æхсæнадæмон барадмæ гæсгæ. Хъуамæ ма уа нысангонд ахæм æфхæрд, кæцы уыд нысангонд фыдракæнды рæстæг.

УАЦ 12.

Мачи хъуамæ уа хыгдæрд йæхи æмæ йæ бинонты царды, йæ корреспонденцийы сусæгдзинæдты, стæй йæ кады.

УАЦ 13.

Алы адæймагæн дæр ис бар хибарæй цæуынæн æмæ йæхицæн цæрæнбынат æвзарынæн кæцыфæнды паддзахады дæр.

Алы адæймагæн дæр ис бар кæцыфæнды паддзахадæй ацæуынæн, уымæ йæхи паддзахадæй дæр, æмæ фæстæмæ йæхи паддзахадмæ сыздæхынæн.

УАЦ 14.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæхицæн иннæ паддзахæдты æмбæхсæн бынат агурынæн æмæ уыцы æмбæхсæн бынатæй пайда кæнынæн.

Ацы барæй нæй пайда кæнæн, Иугонд Нациты Организацийы нысантимæ æмæ уагæвæрдимæ баст цы нæу, ахæм фыдракæнд куы скæна, уæд.

УАЦ 15.

Алы адæймагæн дæр ис гражданиндзинады бар. Хъуамæ макæмæн уа ист йæ гражданиндзинад кæнæ йæ гражданиндзинад аивыны бар.

[Missing 15.2]

УАЦ 16.

Йæ кары чи бацыд, уыцы сылгоймæгтæ æмæ нæлгоймæгтæн æнæ исты къуылымпыйы, нæдæр адæмыхаттмæ гæсгæ, нæдæр динмæ гæсгæ, ис моймæ цæуыны æмæ бинонты кæныны бар. Уыдонæн ис æмхуызон бартæ куыд бинонты царды, афтæ, куы рахицæн уой, уæд.

Бинонтæ сты æхсæнады бындурон хай, æмæ сын ис æхсæнад æмæ паддзахады `рдыгæй хъахъхъæнынад исыны бар.

[Missing 16.3]

УАЦ 17.

Алы адæймагæн дæр ис бар, куыд йæхæдæг, афтæ иннæтимæ дæр, мулкæй пайда кæнынæн.

Хъуамæ мачи уа æнæбары йæ мулкæй хицæнгонд.

УАЦ 18.

Алы адæймагæн дæр ис бар йæхи хъуыды, намыс æмæ динæн; ардæм хауы дин æмæ фæндтæ ивыны бар, куыд иунæгæй, афтæ иннæтимæ бастæй динон æмæ ритуалон æгъдæуттæ æххæстгæнгæйæ.

УАЦ 19.

Алы адæймагæн дæр ис йæхи разæнгарддзинады бар æмæ сæ сæрибарæй равдисын дæр; ацы бармæ хауы хи разæнгарддзинадыл хæцын æмæ хибарæй агурын, исын æмæ парахат кæнын информаци æмæ фæндтæ цыфæнды мадзæлттæй паддзахадон арæнтæй хицæнæй.

УАЦ 20.

Алы адæймагæн дæр ис бар æмбырдтæ æмæ ассоциацитæ аразынæн. Хъуамæ мачи уа тыхæй исты ассоциацимæ конд.

[Missing 20.2]

УАЦ 21.

Алы адаймагән дәр ис бар йә пәддзахады разамынды архайын, хибарәй кәнә та әвзәрст адамы әххуысәй.

Алы адаймагән дәр әмхуызонәй ис бар пәддзахадон куыстмә бацәуын йәхи пәддзахады.

Адамы фәндон хъуамә уа хицаудзинады бындур, ацы фәндон хъуамә әвдыст цәуа әвзәрстыты, кәцытә хъуамә арәст цәуой әмхуызон әвзәрстадон барты бындырыл, сусәг хъәләс дәттынәй кәнә әндәр әмнысанон мәдзәлтты әххуысәй, кәцытә дәттынц сәрибарәй хъәләс кәныны бар.

УАЦ 22.

Алы адаймагән дәр, куыд әхсәнады уәнгән, ис бар социалон әххуысән, стәй йә намысы, хибарәй рәзты экономикон әмә культурон уавәрты национ, әхсәнадәмон әмә алы пәддзахады мәдзәлтты әххуысы бар.

УАЦ 23.

Алы адаймагән дәр ис фәллоу кәныны бар, хибарәй куыст равзарынән, рәстдзәвин әмә зәрдәмәдзәугә куыстадон уавәртән, стәй хи әгуыстәй бахъхәнынән.

Алы адаймагән дәр ис бар йә куыстән әмбәлгә мызд райсынән.

Алы кусәгән дәр ис бар әмбәлгә хәрзиуәг райсынән, кәцы фаг кәна йәхицән дәр әмә йә бинонтән дәр, әмә кәцы әххәстгонд цәуа хъәугә заманы әндәр социалон мәдзәлттәй.

[Missing 23.4]

УАЦ 24.

Алы адаймагән дәр ис бар уләфынән әмә йә рәстәг әрвитынән, уимә кусән бон әмбәлгә кьәддәр кәнынән әмә фидгә әрвылазон уләфән рәстәгән.

УАЦ 25.

Алы адаймагән дәр хъуамә уа ахәм царды уәлвәз, уырдам хауынц хәрд, дзаума, цәрәнбынат, медицинон әххуыс, әмбәлгә социалон әххуыс, кәцытә хъәуынц әнәниздзинад хъахъхәнынән йәхицән әмә йә бинонтән, әгуысты рәстәджы әххуысы бар, рынчынай, сахъатәй, идәдзәй, зәрондәй кәнә әндәр исты хабары, йәхицәй әнаразгә фәдәтты.

[Missing 25.2]

УАЦ 26.

Алы адаймагән дәр ис ахуырады бар. Ахуырад хъуамә уа ләвар, әппынкьәддәр райдайән әмә астәуыккаг ахуыргәнәндәтты. Әнәмәнг хъуамә уа райдайән ахуырад. Техникон әмә профессионалон ахуырадмә хъуамә уа иумәйагәй әнцон бацәуән, уәллаг ахуырад дәр хъуамә уа ахәм, әцәг алкәй зонындзинәдты бындырыл.

[Missing 26.2]

[Missing 26.3]

УАЦ 27.

Алы адаймагән дәр ис бар әхсәнады культурон царды архайын, аивадәй зәрдәрухс уын, зонадон прогреммы архайын әмә йә фәстиуджытәй пайда кәнын.

Алы адаймагән дәр йә бон у моралон әмә материалон бартә, кәцытә сты йә зонадон, литературон кәнә аивадон куысты фәстиуджытә бахъахънын.

УАЦ 28.

Алы адаймагән дәр ис бар социалон әмә әхсәнадәмон фәткән, кәцыйы ацы Декларацийы әвдыст бартә уыдзысты әнәхъәнәй әххәстгонд.

УАЦ 29.

Алы адаймагән дәр ис хәстә әхсәнады раз, әрмәст кәцыйы ис йә сәрибар әмә әххәст царды мәдзәлттә.

Йә бартә әххәстгәнгәйә алы адаймаг дәр хъуамә уа йә бартәй хицән әрмәст законмә гәсгә, иннә адамы бартә әмә домәнтә, әхсәнадон фәтк әмә амонд бахъахъхәнынны тыххәй демократон әхсәнады.

[Missing 29.3]

УАЦ 30.

Ацы Декларацийы фыст уацтæ хъуамæ ма уой æмбæрст куыд лæвæрд бартæ цавæрдæр паддзахадæн, адæмы къордæн кæнæ хицæн адæймæгтæн исты архайд аразын, кæцы цæуа ацы Декларацийы æвдыст барты ныхмæ.

Ирон текст ныффыста Бутаты Хъазыбег Таймуразы фырт.